

incl. *Paulisebacina* en *Helvellosebacina*
Waskorstje

Voor Nederlandse en Vlaamse soorten. Compilatiesleutel gebaseerd op Hansen & Knudsen 1997 (H&K) en Roberts 1993.

Het algemeen toegepaste kenmerk 'ontbreken van gespen' dat onderscheidend was ten opzichte van *Exidiopsis*, wordt hier niet gevolgd (Roberts 1993). Sommige soorten zijn daarom in meerdere sleutels opgenomen, omdat het genus op basis van gespen dus niet altijd even makkelijk te bepalen is.

De aanwezigheid van rustsporen is niet altijd duidelijk. Soms zijn er veel, soms weinig of zelfs afwezig. Het is niet bekend of dit verband houdt met de leeftijd van het vruchtlichaam of met een andere factor. De aan- of afwezigheid ervan wordt niet in alle bronnen vermeld.

Sebacina is een lastige groep met nog veel onbeschreven soorten. Moleculair zijn diverse clades aan te wijzen, die morfologisch (voorlopig) niet van elkaar te onderscheiden zijn (Riess *et al.* 2013, Oberwinkler *et al.* 2014, Læssøe & Petersen 2019).

Vet - Uit Nederland en/of Vlaanderen bekend

- 1 Gespen aanwezig 2
Gespen afwezig 3
- 2 Vruchtlichaam ontbrekend of zeer dun en onduidelijk, soms slechts uit enkele hyfen met basidiën bestaand; sporen 13-15 x 5-6 µm. Op verrot hout ..... *S. gloeophora* (Oberw.) Wojewoda
syn. *Exidiopsis g.*
Jülich: 414
Vruchtlichaam dikker en duidelijk aanwezig, grijs, blauwachtig tot staalgrijs, berijpt, in droge toestand asgrijs met metaalglans; sporen (7.5-)9-15(-18) x 3.5-5.5 µm. Uitsluitend op naaldhout . . . .
..... (Grijs waskorstje) *S. grisea* Bres.
syn. *Exidiopsis g.*
Wells & Raitviir 1977, Mycologia 69: 987-1007 (als *Exidiopsis g.*) • Jülich: 415 (als *Exidiopsis g.*) • H&K: 103 (als *Exidiopsis g.*)
- 3 Cystiden of cystideachtige elementen aanwezig, niet vertakt, cilindrisch en vaak gesepteerd, boven hymeniale laag uitstekend; met dikwandige rustsporen. . . . .
..... *S. cystidiata* Oberw., Garnica & K. Riess
Oberwinkler *et al.* 2014, Mycol. Progr. 13(3): 445-470
Geen cystiden aanwezig; rustsporen aan- of afwezig 4
- 4 Sporen 2.5-4 µm breed; hyfidiën afwezig; hyfen 2-3 µm in doorsnede. Op stromatische ascomyceten (wrs. Diapothales) op de basis van afgestorven stengels van spirea (*Spiraea*) . . . . .
..... *Paulisebacina allantoidea* (R. Kirschner & Oberw.) Oberw., Garnica, K. Riess & R. Kirschner
Kirschner *et al.* 2002, Crypt. Mycol. 23(2): 129-133 (als *Sebacina a.*)
Sporen breder dan (4-)5 µm; hyfidiën aanwezig; hyfen 1.5-5 µm in doorsnede. Op andere substraten 5
- 5 Vruchtlichaam dik, basale laag was-, kraakbeen- tot leerachtig, hymeniale laag (iets) gelatineus¹. 6
Vruchtlichaam relatief dun, zacht, wasachtig-gelatineus 9

1 Bij de minste twijfel beide opties checken.

- 6 Subiculum een wit viltige randzône vormend die niet volledig bedekt wordt door het hymenium; hymenium gelig tot bleekbruinig. Op lindetakken (*Tilia*). Servië en Zwitserland . . . . .
S. banatica Pilát & Lindtner
 Jülich: 421 • Pilát 1957, Acta M. Nat. Pragae 13B: 115-210
- 7 Vruchtlichaam met tuberculaat oppervlak, bultjes tegen elkaar aan en 2-4 mm in diam.; rustsporen afwezig. Op de grond of strooisel onder haagbeuk (*Carpinus* ssp.) of Hazelaar (*Corylus avellana*). Turkije en Estland . . . . .
Helvellosebacina granulata E. Sesli
 Sesli 2021, Nord. J. Bot. 39: 1-10
 Vruchtlichaam niet of weinig tuberculaat; rustsporen aan- of afwezig. 8
- 8 Op aarde, kruiden en mossen. Dikwandige rustsporen afwezig . . . . .
 . . . . . (Kruipend waskorstje) *S. incrustans* (Pers.) Tul. & C. Tul.
 Jülich: 421 • H&K: 105
 Op hout. Dikwandige rustsporen aanwezig (fig. 1) . . . . . (Okergeel waskorstje) *Helvellosebacina helvelloides* (Schwein.) Burt
 Vergelijk *S. epigaea*, die (vaak) ook rustsporen heeft.
 Jülich: 421 (als *Sebacina* h.) • H&K: 105 (als *Sebacina* h.)
- 9 Dimitisch, skelethyfen dextrinoïd . . . . .
 . . . . . (Dimitisch waskorstje) *S. dimitica* Oberw.
 Jülich: 421 • H&K: 105
 Monomitisch 10
- 10 Hyfidiën aan de top vertakt, takken zweephaarvormig; dikwandige rustsporen aanwezig . . . . .
S. flagelliformis Oberw., Garnica & K. Riess
 Oberwinkler *et al.* 2014, Mycol. Progr. 13(3): 445-470
 Hyfidiën niet met zweephaarvormige takken 11
- 11 Hymenium witachtig tot lichtgrijs, soms grijsbruin, hobbelig, berijpt; vruchtlichaam gelatineus; sporen (8-)10-15 x 4-9 µm; dikwandige, knobbelige tot stervormige rustsporen die uit de sporen gevormd worden meestal aanwezig. Vaak op de grond, maar ook op rottend hout groeiend . . . . .
 (Opaalwaskorstje) *S. epigaea* (Berk. & Broome) Bourdot & Galzin
 Indien rustsporen niet aanwezig zijn, is het onderscheid met op aarde groeiende vormen van *S. incrustans* lastig
 Jülich: 422 • H&K: 106
 Hymenium vleeskleurig, rand wit en berijpt, glad; vruchtlichaam dun gelatineus; sporen 12-18 x 8-9 µm; geen rustsporen (?). Op schors van loofbomen (takken?); bekend uit Frankrijk, Spanje. . . . .
 . . . . . *S. carneola* Bres.
 Jülich: 422

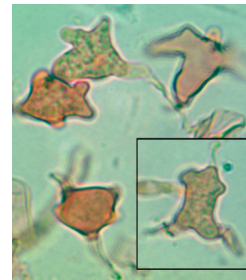

fig. 1 Hoekige tot stervormige rustsporen van *Helvellosebacina helvelloides*. Foto Hermien Wassink.

SYNONIEMEN

<i>S. allantoidea</i> zie <i>Paulisebacina a.</i>	<i>S. helvelloides</i> zie <i>Helvellosebacina h.</i>
<i>S. calospora</i> zie <i>Ceratosebacina c.</i>	<i>S. inclusa</i> zie <i>Serendipita i.</i>
<i>S. conrescens</i> zie <i>Helvellosebacina conrescens</i>	<i>S. interna</i> zie <i>Serendipita i.</i>
<i>S. evanescens</i> zie <i>Serendipita e.</i>	<i>S. invisibilis</i> zie <i>Serendipita i.</i>
<i>S. fungicola</i> zie <i>Exidiopsis f.</i>	<i>S. longispora</i> zie <i>Ceratosebacina l.</i>
<i>S. grandinioides</i> zie <i>Basidiodendron g.</i>	<i>S. mesomorpha</i> zie <i>Exidiopsis laccata</i>

S. microbasidia zie *Microsebacina m.*
S. prolifera zie *Ceratosebacina p.*
S. pulverulenta zie *Hauerslevia p.*
S. septocystidiata zie *Endoperplexa enodulosa*

S. spinosa zie *Basiodendron spinosum*
S. umbrina zie *Exidiopsis u.*
S. vermifera zie *Serendipita v.*

OPMERKINGEN

Helvellosebacina conrescens is een Amerikaanse soort. Volgens GBIF (geraadpleegd 9 juli 2023) zijn er meldingen uit verschillende Europese landen met een cluster van waarnemingen in Estland. Er zijn bij het PhragmoProject geen beschrijvingen uit Europa bekend. Wel is er een barcode uit Nederland die op deze soort wijst, maar dit dient nog verder uitgezocht te worden (juli 2023).

S. banatica. Er is zeer weinig informatie over deze soort te vinden. In Pilat 1957 staat deze soort naast *S. strigosa* (= *Fibulosebacina strigosa*), welke ook een subiculum-randzone heeft, maar waarvan de hyfen gespen dragen.

S. carneola. Er is zeer weinig informatie over deze soort te vinden. Wells 1959 meldt mogelijke verwantschap met *Bourdotia* (incl. *Basiodendron*), maar dan zonder de kenmerkende gloeocystiden.

S. dimitica. Wanneer je een stukje uit het vruchtlichaam haalt, is het alsof je een dot natte watten uiteen trekt met vezelige randjes veroorzaakt door de skelethyfen. Een mogelijke vondst uit de Achterhoek (collectie MG968) bezit ook rustsporen. Dat kenmerk staat nergens genoemd. Ze lijken zich te ontwikkelen uit hyfen en niet uit basidiosporen. Moleculair onderzoek moet uitwijzen of het daadwerkelijk *S. dimitica* betreft.

S. macrospora is een Amerikaanse soort met 1 waarneming in Spanje (GBIF juli 2019) Volgens Mycobank (geraadpleegd juli 2019) betreft het een *Eichleriella*. Index Fungorum (juli 2019) houdt het op een *Sebacina*. Vanwege de aanwezigheid van gespen is er ook nog een combinatie met *Exidiopsis*. De soort wordt voorlopig buiten beschouwing gelaten.

S. livescens wordt buiten beschouwing gelaten. Het is niet duidelijk wat hiermee bedoeld wordt. Volgens SwissFungi (geraadpleegd 9 juli 2023) synoniem van *S. epigaea*.

De vorming van rustsporen bij *S. epigaea* wordt niet altijd genoemd. Er lijken twee typen rustsporen te zijn: knobbelige - het *Rhodphyllus*-type - en stervormige - het stellate-type. De laatstgenoemde ontwikkelt zich volgens Hansen & Knudsen 1997 uit de basidiosporen. Soms lijkt het alsof ze uit subhymeniale hyfen gevormd worden. Zijn die twee typen voorbehouden aan een specifieke taxons? Of kunnen beide typen tegelijkertijd gevonden worden in hetzelfde vruchtlichaam of zijn het alleen maar stadia engaan ze naadloos in elkaar over?